

Tomasz BOHDAN*

Sprawozdanie z VII Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie nt. „Sport i turystyka w świetle nauk społecznych: historia, stan obecny i wyzwania” (1–3 września 2017 r., Warszawa)

VII Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie nt. „Sport i turystyka w świetle nauk społecznych: historia, stan obecny i wyzwania” odbyła się w Warszawie w dniach 1–3 września 2017 r. Konferencję zorganizowało Polskie Towarzystwo Nauk Społecznych o Sporcie oraz Zakład Filozofii i Socjologii Katedry Nauk Humanistycznych Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

Jako cel konferencji postawiono prezentację bieżących wyników badań dotyczących kultury fizycznej, a w szczególności sportu, turystyki i rekreacji ruchowej. Przedmiotem obrad konferencji było ukazanie dorobku poszczególnych dziedzin i dyscyplin z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, takich jak: filozofia, historia, pedagogika, psychologia, socjologia, politologia, prawo, organizacja i zarządzanie oraz teoria i praktyka turystyki i rekreacji.

Patronat honorowy nad konferencją objęli rektor AWF w Warszawie prof. Andrzej Mastalerz oraz Międzynarodowe Towarzystwo Nauk Społecznych o Sporcie.

Komitet Naukowy Konferencji stanowili prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz, dr hab. Michał Lenartowicz, prof. dr hab. Zbigniew Dziubiński, dr hab. Halina Zdebska, dr hab. Marek Kazimierczak, dr hab. Eligiusz Małolepszy, dr hab. Tomasz Michaluk, prof. dr hab. Stanisław Zaborniak, dr hab. Maria Zowisło, dr Natalia Organista.

* dr, Politechnika Opolska, Wydział Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii, Katedra Nauk Humanistycznych; e-mail: t.bohdan@po.opole.pl

Komitet Organizacyjny, który odpowiadał za przygotowanie konferencji, tworzyli dr Natalia Organista, prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz, dr Aleksandra Samełko, dr Michał Jasny.

Konferencję uroczyście otworzyli prorektor ds. studenckich i kształcenia AWF w Warszawie Michał Lenartowicz oraz prezes PTNSS prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz.

Podczas sesji inauguracyjnej wygłoszono dwa referaty: prof. dr hab. Józef Lipiec (Uniwersytet Jagielloński, AWF w Krakowie) mówił o *Subiektywizacji sportu*, a prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz o *Faulowaniu w sporcie*.

Prof. Lipiec zauważył, że w rozległej ofercie sportu mieści się wielość rodzajów i poszczególnych dyscyplin, żądających subiektywnej oceny i akceptacji w realnym ich uprawianiu. Dotyczy to nie tylko zawodniczej partycypacji, lecz także zainteresowań osobistych widzów. Uczestnictwo w sporcie wymaga zajęcia stanowiska podmiotowego – w zakresie miejsca na stadionie, dziedziny i poziomu intensywności (profesjonalnego czy amatorskiego). Subiektywizacja zabawy podlega podobnym prawom jak historyczny podział pracy oraz konkretyzacja wolności. Obok czysto indywidualnych czynników występują reguły życia zbiorowego, w tym również subiektywizacja na szczeblu podmiotów zbiorowych, gdzie rangę ważności wyznaczają uczucia wspólnotowe, a zwłaszcza narodowe.

Wystąpienie prof. Kosiewicza skoncentrowane było na zjawiskach, przyczynach, funkcjach i efektach stosowania fauli, faulowania i gry faul. Autor wykazał, że pomimo tego, iż są one niezgodne z przepisami, są jednak często stosowane. Cieszą się w środowisku sportowym cichą akceptacją – są tolerowane, a nawet, w sposób mniej lub bardziej dyskretny, pożądane. W referacie rozważano zjawisko i znaczenie faulowania w kontekście społecznym. Zaprezentowane rezultaty z jednej strony były świadectwem teoretyczno-socjologicznego namysłu nad rolą i znaczeniem oraz moralnymi, a także pragmatyczno-prakseologicznymi aspektami fauli, faulowania, gry faul i gamesmanship w środowisku osób zajmujących się sportem. Z drugiej zaś z filozoficzną refleksją nad fenomenem faulowania, immanentnie związanym z aktywnością sportową.

Wystąpienia inauguracyjne wzbudziły szczególne zainteresowania uczestników konferencji. Stały się także asumptem do kuluarowych dyskusji nad kondycją współczesnego sportu – uwikłany w m.in. zobowiązania medialne i marketingowe coraz bardziej przesiąka zachowaniami, które w jeszcze niedalekiej przeszłości nie były ani akceptowane, ani tolerowane.

Podczas konferencji wygłoszono 28 referatów przygotowanych przez pracowników naukowych reprezentujących ośrodki badawcze w Polsce zajmujące się kulturą fizyczną. Na obradach obecni byli przedstawiciele Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie, Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Jana

Kochanowskiego w Kielcach, Wyższej Szkoły Edukacji w Sporcie w Warszawie, Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Polskiego Towarzystwa Historycznego oddział Nowy Targ, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Akademii Pomorskiej w Słupsku, Politechniki Opolskiej, Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Olsztyńskiej Szkoły Wyższej im. Józefa Rusieckiego.

Obrady przebiegały w pięciu grupach tematycznych: filozoficznej, historycznej, socjologicznej, olimpijskiej i zdrowotnej. Poziom naukowy wszystkich referatów był bardzo wysoki, a ich treść inspirowała uczestników konferencji do ciekawych i niekiedy emocjonujących dyskusji. Duże zainteresowanie wzbudziły m.in. wystąpienia dr. hab. prof. nadzw. Marka Kazimierczaka, dr. hab. prof. nadzw. Tomasza Michaluka i dr. hab. prof. nadzw. Eligiusza Małolepszego (z zespołem).

Prof. Kazimierczak – prezentując referat: *Wokół etycznych wyzwań w tzw. „turystyce kontrowersyjnej”* – postawił pytanie o kondycję etyczną głównych turystycznych podmiotów, a szerzej rzecz ujmując: stanu etyczności cywilizacji żyjącej w kulturze globalnego niezrównoważenia, niepewności i wielorakich społecznych różnic i sprzeczności. Wykazał, że nie jest możliwe oddzielenie etyki od kwestii rozwoju w ogóle i rozwoju turystyki w szczególności.

Prof. Michaluk prezentacją nt. *Wybrane zagadnienia z ontologii i aksjologii podmiotu w sportach analogowych, e-sportach i grach wideo* wywołał trzydniową dyskusję, która rozpoczęła się w sali plenarnej, a później toczyła w kluarach i podczas uroczystych kolacji. Autor przekonywał zebranych, że w tradycyjnych dyscyplinach sportowych zawodnik swoją cielesnością reprezentuje kraj, którego jest obywatelem, dodatkowo może reprezentować organizacje, związki i firmy komercyjne. W tzw. e-sportach reprezentacja jest zwielokrotniona, przesunięta. Zawodnik-gracz w świecie agonu jest reprezentowany cyfrowo wygenerowanym bohaterem, postacią-*simulacrum*, którą trudno ująć w tradycyjnej siatce wartości związanych z cielesnością i sportem. Jego zdaniem, jest to prawdopodobnie jeden z głównych, zaraz po braku aktywności fizycznej, problemów z uznaniem rywalizacji w e-sportach za formę sportu.

Prof. Małolepszy, wspólnie z dr. Drozdek-Małolepszą, przedstawili referat: *Wychowanie fizyczne i sport w działalności Związku Strzeleckiego w województwie wołyńskim w latach 1921–1939*, który był wynikiem kwerendy w wołyńskich archiwach. Autorzy zaznaczyli, że Związek Strzelecki należał do aktywnych organizacji i towarzystw społecznych działających na Wołyniu w zakresie wychowania fizycznego, sportu oraz przysposobienia wojskowego. Członkowie Związku Strzeleckiego, oprócz zajęć związanych z aktywnością fizyczną, uczestniczyli w próbach na zdobycie Państwowej Odznaki Sportowej i Odznaki Strzeleckiej. Corocznie brali także udział w zawodach Marsz na Polską Górę.

Rok 2017 jest szczególnym rokiem dla sportu olimpijskiego. Na całym świecie obchodzona jest 80 rocznica śmierci Pierre’a de Coubertina. Z tej okazji

podczas konferencji zorganizowano obrady sesji olimpijskiej poświęconej m.in. pamięci ojca nowożytnego ruchu olimpijskiego. Przeprowadzono ją 2 września, dokładnie w dniu 80 rocznicy śmierci barona. Wygłoszono na niej m.in. dwa znakomite referaty, pióra dr Katarzyny Płoszaj i dr. Wiesława Firka, w których analizowano treści pism Coubertina. Zwrócono uwagę na widoczną w tekstach barona równowagę pomiędzy internacjonalizmem i patriotyzmem. Coubertin uznawał wszystkie narody świata za równowartościowe, równoprawne i wnoszące swój indywidualny wkład do dorobku ludzkości, ponadto odrzucał koncepcję wymieszania oraz zunifikowania narodów i kultur. Podczas sesji podkreślono także ideologiczne pokrewieństwo olimpizmu Coubertina z ruchem pokojowym, efektem którego było wzbogacenie czerpiącego z tradycji antycznej ruchu olimpijskiego nowożytnymi ideami odwołującymi się do promowania pokoju wśród narodów świata.

Po zakończonych obradach w drugim dniu konferencji organizatorzy zaprosili wszystkich uczestników na niezwykłą podróż w głąb historii. Pomimo deszczowej aury większość konferencyjnych gości udała się na zwiedzanie Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Muzeum opisuje wkład Żydów w rozwój polskiej kultury, nauki i gospodarki. Przedstawia ich historię – od przybycia w X w. na ziemie polskie pierwszych żydowskich kupców i początków żydowskiego osadnictwa na obszarze dawnej Polski, aż po historię najnowszej społeczności żydowskiej w III RP. Ta nowoczesna, narracyjna placówka zajmuje się przede wszystkim muzealizacją pamięci historycznej, a co za tym idzie – wprowadza bardzo silny komponent emocjonalny i bardzo mocno działa na zmysły. Wizyta w muzeum i krótki spacer po Warszawie przyczyniły się do utrwalenia przyjaźni pomiędzy uczestnikami konferencji, a powrót do obiektów Akademii Wychowania Fizycznego odbywał się w serdecznej atmosferze, sprzyjającej ożywionym naukowym dyskusjom.

Na zakończenie obrad prezes Polskiego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie prof. Kosiewicz ogłosił, że następna konferencja pod auspicjami towarzystwa odbędzie się we wrześniu 2018 r. w Białej Podlaskiej.